КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

DOI: 10.34015/2523-4552.2021.3.13
УДК 343.988:343.985:343.434

Кобець С. В.,
здобувач наукової лабораторії
з проблем протидії злочинності
ННІ № 1 Національної академії
внутрішніх справ
ORCID: 0000-0001-8430-3209

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕРПІЛИХ ВІД ПОГРОЗИ АБО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

У статті на підставі аналізу слідчо-судової практики та статистичних даних, а також вивчення результатів наукових досліджень інших вчених встановлено особливості потерпілого як елемента криміналістичної характеристики погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. З'ясовано, що найчастіше потерпілими у таких злочинах стають правоохоронці, які безпосередньо здійснюють діяльність по боротьбі зі злочинністю та прямо контактують з населенням: працівники патрульної поліції, поліцейські офіцери громади, працівники оперативних підрозділів, слідчі, дізнавачі, працівники Прикордонної служби. Встановлені найбільш значущі соціально-демографічні та психологічні ознаки досліджуваної категорії осіб.

Ключові слова: потерпілий; погроза; насильство; працівник правоохоронного органу; криміналістична характеристика.

В статье на основе анализа следственно-судебной практики и статистических данных, а также изучения результатов научных исследований других ученых установлены особенности потерпевшего как элемента криминалистической характеристики угрозы или насилия в отношении сотрудника правоохранительного органа. Выяснено, что наиболее часто пострадавшими в таких преступлениях становятся правоохранители, непосредственно осуществляющие деятельность по борьбе с преступностью и прямо контактирующие с населением: работники патрульной полиции, полицейские офицеры общины, сотрудники оперативных подразделений, следователи, дознаватели, работники Пограничной службы. Установлены наиболее значимые социально-демографические и психологические признаки изучаемой категории лиц.

Ключевые слова: потерпевший; угроза; насилие; сотрудник правоохранительного органа; криминалистическая характеристика.

Постановка проблеми. Однією з умов реалізації концепції національної безпеки та розвитку українського суспільства в цілому є необхідність створення державою системи правових гарантій для забезпечення нормальної роботи правоохоронної служби. Крім того, потреба в захисті правоохоронців від злочинних посягань у зв'язку з виконанням службових обов'язків набуває пріоритетного значення на шляху вдосконалення функціональної спроможності правоохоронної системи загалом.

Статистичні дані щодо кримінальних правопорушень проти авторитету правоохоронних органів за 2016–2020 роки демонструють перевагу серед них діянь, передбачених ст. 345 КК України (Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу). Так, за 2020 рік їхня питома вага склала 65 %. Водночас процес розслідування таких злочинів на практиці часто виявляється ускладненим, що обґрунтовує необхідність вироблення в тому числі відповідних криміналістичних засобів для підвищення його ефективності. Відтак дослідження елементного складу криміналістичної характеристики погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу, як базової складової методики розслідування таких кримінальних правопорушень уявляється вкрай актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів протидії кримінальним правопорушенням, передбаченим ст. 345 КК України присвятили свої наукові роботи В. П. Беленок, А. В. Бойко, Л. П. Брич, В. О. Гусева, О. О. Кирбят'єв, В. А. Клименко,

І. Д. Метельський, В. І. Осадчий, М. В. Сийплока, А. М. Удод та інші науковці. Втім окремо особливості потерпілого у кримінальних правопорушеннях, передбачених ст. 345 КК України як елемента криміналістичної характеристики погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу вченими досліджені не були.

Постановка завдання. Метою статті є на основі емпіричних джерел, а також наукових досліджень визначеної проблематики встановити криміналістичні особливості потерпілого у злочинах, передбачених ст. 345 КК України.

Виклад основного матеріалу. Дані про особу потерпілого є важливим елементом криміналістичної характеристики погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. Варто погодитися з думкою В. Г. Озар про те, що вагомими є відомості про потерпілого як про особистість, про спосіб його життя, соціальні зв'язки, поведінку до, під час і після вчинення кримінального правопорушення. Дані про особу потерпілого використовуються в методиці розслідування окремого виду кримінального правопорушення для висунення версій, планування розслідування, встановлення особи злочинця, а також причин та умов учинення кримінального правопорушення. Крім того, такі відомості використовуються в тактиці проведення окремих слідчих (розшукових) дій та прогнозуванні їх результатів [1, с. 46].

На важливості дослідження особи потерпілого під час розслідування насильницьких злочинів проти співробітників правоохоронних органів наголошує у дисертаційному

дослідженні А. А. Тататуров, на думку якого у даній ситуації це не просто громадянин, а спеціально підготована людина, наділена певними психологічними, юридичними, фізичними даними, морально готова до діяльності в щоденних екстремальних ситуаціях [2, с. 14].

У кримінальному праві особа стає потерпілою від злочину з моменту вчинення злочину, незалежно від того, чи було його зареєстровано. Саме з цього моменту виникають її права, передбачені КК України, зокрема на відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди, примирення з винним. У кримінальному провадженні потерпілою визнають особу з моменту завдання їй кримінальним правопорушенням моральної, фізичної або майнової шкоди, однак права й обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення, заяви про залучення її до провадження як потерпілого чи надання нею письмової згоди слідчому, прокурору, суду на визнання особи потерпілою [3, с. 214].

Обов'язковою ознакою потерпілого у досліджуваних кримінальних провадженнях є те, що дана особа є працівником правоохоронного органу, а протиправні дії щодо нього пов'язані з виконанням ним своїх службових обов'язків, зафіксованих у відповідних нормативно-правових актах. При цьому важливо зауважити, що потерпілими працівники правоохоронних органів можуть визнаватися не лише тоді, коли вони виконували свої службові обов'язки, перебуваючи безпосередньо на службі та коли застосовували заходи з охорони правопорядку у відповідно-

сті зі своїми службовими обов'язками за наказом чи розпорядженням, а й тоді, коли вони вжили зазначених заходів в межах своїх повноважень з власної ініціативи (наприклад, припиняли правопорушення у неробочий час) [4, с. 175]. Відтак, протиправні дії, передбачені ст. 345 КК України, можуть бути реалізовані до або після виконання потерпілими своїх службових повноважень. Більше того, на практиці зустрічаються випадки вчинення фізичного насильства щодо колишніх правоохоронців у зв'язку з їх службовою діяльністю у минулому.

Приклад. ОСОБА_2 перебував на посаді старшого інспектора відділення державної автомобільної інспекції з 12 вересня 2014 року по 06 листопада 2015 року. Виконуючи покладені на нього функції із забезпечення безпеки руху, він неодноразово зупиняв за порушення Правил дорожнього руху України ОСОБА_1 та оформляв матеріали для притягнення останнього до адміністративної відповідальності, що спричинило виникнення у ОСОБА_1 неприязного ставлення до ОСОБА_2. 21.09.2018 р. о 23 год. 45 хв. ОСОБА_1 з мотиву помсти ОСОБА_2, знаходячись поруч з магазином «Ярмак», розташованим за АДРЕСА_1, умісно спричинив тілесні ушкодження, які належать до категорії легких тілесних ушкоджень, що спричинили короточасний розлад здоров'я ОСОБА_2 [5].

Результати аналізу емпіричних джерел, підтверджені висновками наукових розробок інших учених, надають змогу стверджувати, що найчастіше жертвами злочинів, передбачених ст. 345 КК України стають особи, які безпосередньо здійснюють діяльність по боротьбі зі зло-

чинністю та найчастіше контактують з населенням: працівники патрульної поліції (ГРПП, ГШР) – 69,9 %, поліцейські офіцери громади – 5,7 %, працівники оперативних підрозділів – 7,1 %, слідчі – 3,4 %, дізнавачі – 1,8 % [6, с. 155]. Крім того, трапляються випадки вчинення погроз і насильства щодо працівників Прикордонної служби.

Утім, найбільше число погроз або насильства вчиняється все ж щодо працівників патрульної служби, адже саме вони першими виїжджають на місце вчинення протиправних дій і на пряму контактують з правопорушниками.

Приклад. 07.01.2021 р. о 21:45 год. на логістичний пристрій сектору реагування патрульної поліції Васильківського ВП ГУНП в Київській області надійшов виклик від ОСОБА_2 про те, що у м. Василькові за АДРЕСА_1 невідомий чоловік у стані алкогольного сп'яніння вчиняє правопорушення. Цього дня на добове чергування у складі автопатруля заступили інспектор сектору реагування патрульної поліції № 4 Васильківського ВП ГУНП в Київській області, старший лейтенант поліції ОСОБА_3 та поліцейський сектору реагування патрульної поліції старший лейтенант поліції ОСОБА_4.

Надалі вказані працівники поліції прибули на місце події, представилися обвинуваченому ОСОБА_1 і показали йому свої службові посвідчення. При цьому останній, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння та не надавши жодних пояснень, почав штовхати працівників поліції і нецензурно лаятися. Під час спроби доставити ОСОБА_1 до відділу поліції останній, перебуваючи на сходах перед вхідними дверима за-

значеної будівлі, маючи прямий умісел, спрямований на спричинення тілесних ушкоджень працівнику правоохоронного органу, усвідомлюючи, що потерпілий ОСОБА_3 є працівником Національної поліції, наніс йому один удар лобною частиною своєї голови в зону носа.

Відповідно до висновку судово-медичного експерта у ОСОБА_3 було виявлено перелом кісток носу та рана на перенісці, що за ступенем тяжкості належать до легких тілесних ушкоджень [7].

Крім зазначених вище категорій працівників правоохоронних органів, потерпілими від кримінальних правопорушень, що досліджуються, також виступають водії, які керують службовим транспортом. Це пояснюється тим, що, з одного боку, ця категорія співробітників завжди виїжджає на місця подій та затримань злочинців, з іншого – вони найменш підготовлені до дій у бойових умовах. До того ж злочинці, які відкривають вогонь по транспорту працівників правоохоронних органів, передусім намагаються вразити тих, хто керує автомобілем [8, с. 236].

Ще однією категорією працівників правоохоронних органів, які досить часто стають потерпілими у досліджуваних провадженнях є представники органів та установ виконання покарань, слідчих ізоляторів та ін. Даний факт є цілком очевидним, зважаючи на те, що особи, які відбувають покарання, часто характеризуються ворожим ставленням до правоохоронної системи у цілому, мають кримінальний досвід, а також підтримують кримінальні «цінності».

Приклад. 07 серпня 2020 року близько 16 год. 00 хв., засуджений

ОСОБА_2, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, знаходячись в кабінеті відділу нагляду і безпеки ДУ «Цуманська виправна колонія (№ 84)», під час проведення профілактичної бесіди, усвідомлюючи, що перед ним знаходиться працівник правоохоронного органу, який виконує свої службові обов'язки, висловив у його бік словесну погрозу вбивством, та, діставши з одягу саморобний предмет, схожий на ніж, намагався реалізувати злочинний намір та нанести інспектору удар у шию, однак був затриманий [9].

Необхідно зауважити, що особа потерпілого є предметом вивчення й інших наук юридичного циклу, однак ознакою дослідження даної категорії у криміналістичному аспекті є встановлення кореляційних зв'язків даного елемента з іншими, зокрема, особою злочинця. Це пояснюється тим, що саме завдяки встановленню таких взаємозалежностей в умовах дефіциту криміналістично значущої інформації слідчий може прогнозувати, будувати версії щодо відсутніх даних для подальшого планування та вироблення стратегії розслідування.

Дані про осіб злочинця та потерпілого є елементами механізму злочину, здійснюючи вплив передусім один на одного. Якості особи не можна розглядати в одній площині, це складна багатогранна структура, кожна частина якої впливає або є базовою для інших [2, с. 13].

В. О. Гусєва також необхідним критерієм для формування інформації про потерпілу особу у злочинах проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності визначає відносини потерпілого із підозрюваним – знайомі вони

один з одним чи ні, яким був ступінь знайомства, умови знайомства тощо. У результаті проведеного дослідження, вченою було встановлено, що залежно від наявності соціального зв'язку між жертвою та злочинцем злочини було вчинено: знайомими особами (особи, які мали стосунок до професійної діяльності працівника правоохоронного органу, раніше засуджені, випадкові знайомі тощо) – 71 %; незнайомими – 29 % [10, с. 178].

У представленому дослідженні пропонується виокремити наступні варіанти взаємозв'язків між особою злочинця і потерпілого у провадженнях, що вивчаються:

- були раніше знайомі (знали ім'я, прізвище, місце проживання, роботи чи навчання, близьке оточення тощо);

- не знали один одного до моменту вчинення злочину, при цьому залежно від мотивації дій злочинця протиправні дії вчинялися або щодо конкретного правоохоронця, який вчиняв законні дії відносно правопорушника (з мотиву уникнення відповідальності, припинення дій правоохоронця та ін.), або щодо випадково обраного працівника правоохоронного органу (якщо злочин вчинявся з хуліганських мотивів або неприязні до правоохоронних органів у цілому).

Досліджуючи особу потерпілого у провадженнях за ст. 345 КК України, не можна оминати увагою характеристику особливостей поведінки працівника правоохоронного органу, який став жертвою погрози або насильства. Нажаль, непоодинокими є випадки неналежної, а подекуди і незаконної поведінки самих правоохоронців, яка провокує вчи-

нення щодо них протиправних дій. У кримінології у зв'язку з цим використовують термін «віктимність», а у контексті дослідження злочинів, передбачених ст. 345 КК України розглядають «негативні професійні якості», які підвищують вразливість співробітників поліції. До них, зокрема, відносять: відсутність у значній частини необхідних для роботи в умовах напруженості і ризику таких психофізіологічних і психологічних даних, як емоційна стійкість, стресостійкість, мобільність, обсяг оперативної пам'яті і уваги, що дозволяють ефективно реагувати на раптову зміну обстановки; відсутність у більшості співробітників професійної орієнтації, а нерідко і психологічної готовності до безпосереднього контакту з правопорушниками. Віктимність в конфлікті обумовлюють і такі індивідуальні властивості співробітників, як грубість, безпечність, необережність під час несення служби, недостатня фізична підготовка [11, с. 35].

До віктимної поведінки правоохоронців, яка обумовлює вчинення відносно них погроз або насильства, слід також віднести: незастосування заходів фізичного впливу, спецзасобів і вогнепальної зброї у необхідних випадках; недотримання правил безпеки; надмірний ризик (доволі часто правоохоронці діють самостійно, не чекаючи прикриття, у ситуаціях, де потрібна допомога колег); переоцінка своїх можливостей щодо розуміння небезпеки від правопорушника; втрата пильності; вчинення непередуманих, неузгоджених, непрофесійних, неправомірних дій [6, с. 185].

Систематизуючи діяльність працівників поліції, А. А. Татауров

визначив її як активну протидію правопорушенням та диференціював на три самостійні етапи: 1) вербальний; 2) фізичний; 3) застосування зброї. На думку науковця, саме на другому етапі активної протидії насиллю з боку правопорушників нерідко самі співробітники приступають до застосування закон, перевищуючи свої службові повноваження [2, с.16]. Варто однак додати, що така поведінка працівника правоохоронного органу має місце в тому разі, якщо останній не повною мірою володіє необхідними морально-психологічними та професійними якостями.

Так, Д. Г. Кісельов з цього приводу зауважує, що такого роду ситуації найчастіше виникають через погану підготовку співробітників поліції, незнання ними відповідних нормативних актів, а також через безкарність. Представники влади провокують громадян на вчинення щодо них протиправних дій, користуючись своїм службовим становищем та застосовуючи щодо них надмірну фізичну силу та насилля [12, с. 55, 56].

Характеризуючи основні демографічні характеристики досліджуваної категорії осіб, варто зазначити, що за результати вивчення кримінальних проваджень потерпілими у таких злочинах, переважно є чоловіки, що цілком логічно, зважаючи на гендерні особливості формування кадрового потенціалу правоохоронних органів. За віком такі особи, зазвичай, молоді (25-45 років), і мають переважно невеликий стаж роботи. Втім, необхідно зазначити, що у разі вчинення погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу з мотиву помсти, потерпілим у такому разі може бути цілком дос-

відчений правоохоронець з багаторічним досвідом роботи. Загалом, ми погоджуємось з думкою В. П. Беленка про те, що схарактеризувати потерпілих за рисами характеру, соціальним статусом або демографічними ознаками неможливо, оскільки кожна подія є індивідуальною та виникає за обставин, не пов'язаних із працівником правоохоронного органу, а залежить від особи правопорушника, його низької соціальної відповідальності та моральних якостей особи [13, с. 62]. На нашу думку, саме у цьому виявляється значення встановлення взаємозв'язків особи потерпілого з іншими елементами криміналістичної характеристики.

Висновки. Визначальним аспектом дослідження потерпілого у криміналістичному аспекті є встановлення кореляційних зв'язків даного елемента з іншими, зокрема, особою злочинця. Саме завдяки встановленню таких взаємозалежностей в умовах дефіциту криміналістично значущої інформації слідчий може про-

гнозувати, будувати версії щодо відсутніх даних для подальшого планування та вироблення стратегії розслідування.

Важливим під час розслідування погрози або насильства проти працівника правоохоронного органу є встановлення взаємозв'язків між особою злочинця і потерпілого, що можуть виявлятися у тому, що вони: були раніше знайомі (знали ім'я, прізвище, місце проживання, роботи чи навчання, близьке оточення тощо); не знали один одного до моменту вчинення злочину, при цьому, залежно від мотивації дій злочинця, протиправні дії вчинялися або щодо конкретного правоохоронця, який вчиняв законні дії відносно правопорушника (з мотиву уникнення відповідальності, припинення дій правоохоронця та ін.), або щодо випадкового працівника правоохоронного органу (якщо злочин вчинявся з хуліганських мотивів або неприязні до правоохоронних органів у цілому).

Список використаних джерел

1. Озар В. Г. Методика розслідування катування (ст. 127 КК України): монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Р. Л. Степанюка. Харків: Панов, 2016. 220 с.
2. Татауров А. А. Проблемы первоначального этапа расследования насильственных преступлений в отношении сотрудников милиции: автореферат дис. ... канд. юрид. наук. Владивосток, 2006. 185 с.
3. Габуда А. С. Правове значення вжитого в ст. 342 КК України формулювання «під час виконання обов'язків». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 1. Київ: НАВС. С. 173–179.
4. Вознюк А. А., Кузьмічова-Кисленко Є. В. Проблеми встановлення потерпілого від порушення правил безпеки дорожнього руху чи експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 3 (104). С. 210–218.
5. Вирок Сосницького районного суду Чернігівської області від 15.03.2021 р. у справі № №739/1291/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95548794>.
6. Беленок В. П. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ: НАВС. 2021. 353 с.

7. Вирок Васильківського міськрайонного суду Київської області від 06.04.2021 р. у справі № 362/1298/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96056946>.

8. Гусєва В. О. Особа потерпілого як елемент криміналістичної характеристики посягань на життя працівника правоохоронного органу. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2018. № 3 (83). С. 232-240.

9. Вирок Ківерцівського районного суду Волинської області від 05 січ. 2021 р. у справі № 58/2623/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94004334>.

10. Гусєва В. О. Теоретичні основи методики розслідування злочинів проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності: дис. ... док-ра юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2021. 538 с.

11. Акімова Н.В. Виктимологические аспекты преступлений, совершаемых в отношении сотрудников органов внутренних дел. *Российский следователь*. 2006. №1. С.32-36.

12. Киселев Д. Г. Методика расследования и судебного следствия по делам о преступлениях, совершённых в отношении представителя власти: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2017. 244 с.

13. Беленок В. П. Кримінологічна характеристика потерпілих від погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. 2(119). Київ: НАВС. С. 59-67.

References

Ozar, V. H. (2016). *Metodyka rozsliduvannia katuvannia (st. 127 KK Ukrainy): monohrafiia / za zah. red. d-ra yuryd. nauk, prof. R. L. Stepaniuka*. Kharkiv [in Ukrainian].

Tataurov, A. A. (2006). *Problemy pervonachalnogo etapa rassledovaniya nasilstvennykh prestupleniy v otnoshenii sotrudnikov miylitsii*: aref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Vladyvostok [in Russian].

Habuda, A. S. (2015). Pravove znachennia vzhytoho v st. 342 KK UKRAINY formuluvannia «pid chas vykonannia obov'iazkiv». *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 1, 173-179 [in Ukrainian].

Vozniuk, A. A., Kuzmichova-Kyslenko, Ye. V. (2017). Problemy vstanovlennia poterpiloho vid porushennia pravyl bezpeky dorozhnogo rukhu chy ekspluatatsii transportu osobamy, yaki keruiut transportnymy zasobamy. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 3(104), 210-218 [in Ukrainian].

Belenok, V. P. (2021). Kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv: NAVS [in Ukrainian].

Husieva, V. O. (2018). Osoba poterpiloho yak element kryminalistychnoi kharakterystyky posiahan na zhyttia pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav im. E.O. Didorenka*, 3(83), 232-240 [in Ukrainian].

Husieva, V. O. (2021). *Teoretychni osnovy metodyky rozsliduvannia zlochyniv proty avtorytetu orhaniv derzhavnoi vlady u sferi pravookhoronnoi diialnosti*: dys. ... dok-ra yuryd. nauk: 12.00.09. Kharkiv [in Ukrainian].

Akimova, N. V. (2006). Viktimologicheskie aspekty` prestuplenij, sovershaemy`kh v otnoshenii sotrudnikov organov vnutrennikh del. *Rossiiskij sledovatel`* [in Russian].

Kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv: NAVS [in Ukrainian].

Kiselev, D. G. (2017). Metodika rassledovaniya I sudebnogo sledstviya po delam o prestupleniyakh, sovershyonny'kh v otnoshenii predstavatelya vlasti: dis. ... kand. yurid. nauk. Moskva [in Russian].

Belenok, V. P. (2021). Kryminolohichna kharakterystyka poterpilykh vid pohrozy abo nasylstva shchodo pratsivnyka pravookhoronnoho orhanu. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 2(119), 59-67 [in Ukrainian].

S. Kobets, *Researcher of the Scientific Laboratory on Problems Counteracting of Crime of the Educational and Research Institute No. 1 of the National Academy of Internal Affairs*

ORCID: 0000-0001-8430-3209

Forensic characteristics of victim of a threat or violence against a law enforcement officer

Based on the analysis of investigative and judicial practice and statistical data, as well as the study of research results of other scientists, the article identifies the characteristics of the victim as an element of forensic characteristics of threats or violence against law enforcement officers. It was found that the most frequent victims of such crimes are law enforcement officers who are directly involved in combating crime and in direct contact with the public: patrol police officers, community police officers, operatives, investigators, investigators, border guards. The most significant socio-demographic and psychological characteristics of the studied category of persons are established.

It is noted that the identity of the victim is the subject of study of other sciences of the legal cycle, but a sign of the study of this category in forensic terms is the establishment of correlations of this element with others, including the identity of the offender. This is due to the fact that by establishing such interdependencies in the absence of forensic information, the investigator can predict, build versions of the missing data for further planning and development of an investigation strategy.

It is proposed to identify the following options for the relationship between the person of the offender and the victim in the proceedings under study: were previously acquainted (knew the name, surname, place of residence, work or study, close environment, etc.); did not know each other before the crime, depending on the motivation of the offender illegal actions were committed either against a particular law enforcement officer who committed lawful acts against the offender (on the grounds of avoidance, termination of law enforcement, etc.), or randomly selected employee law enforcement officer (if the crime was committed with hooligan motives or hostility to law enforcement agencies in general).

Keywords: *victim; threat; violence; law enforcement officer; forensic characteristics.*